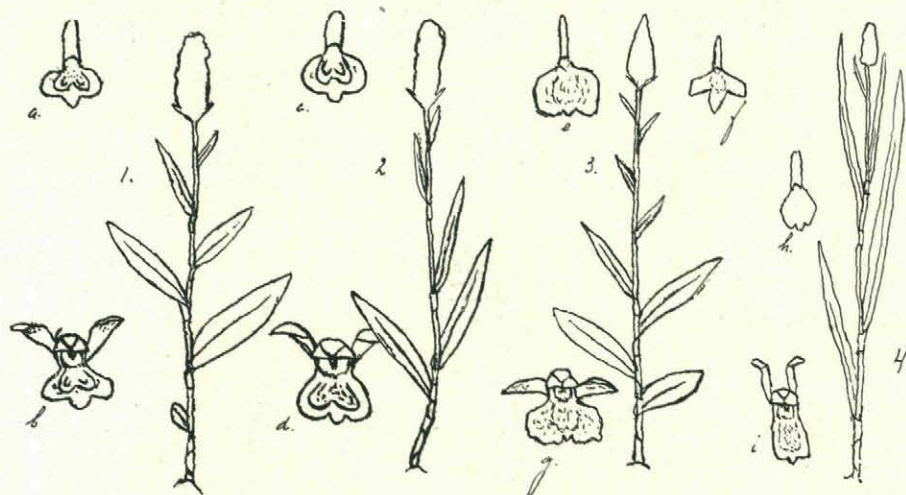

ORCHIDEEËN.

Het zij mij vergund, naar aanleiding van het stukje in D. L. N. van Febr. j.l. over het natuurmonument Oosteinderpoel eenige opmerkingen te maken over onze inlandsche orchideetjes. Laat ik beginnen met te zeggen, dat ik het bedoelde terrein slechts eenmaal heb bezocht en dat is al heel wat jaartjes terug. Niettegenstaande dat ben ik toch zoo vrij, om het met den schrijver *niet* eens te zijn, waar hij het over de orchideeën heeft. Misschien zou ik gezwegen hebben — als er niet de foto was geweest van *Orchis maculata* . . . , die *geen* *Orchis maculata* is. Voor zoover ik weet komt deze *Orchis* in het Hollandsch-Utrechtsche laagveengebied *niet* voor. Als we zoo hooren spreken van *Orchis maculata* — de Gevlekte orchis — dan denkt men direct aan de planten met vlekken op de bladen en dan heeft men juist dikwijls met *Orchis latifolia* — de Breedbladige orchis — te doen, want ook deze plant is gevlekt. Beide planten dragen vlekken en toch, als men ze maar eenmaal naast elkaar gezien heeft, zijn ze gemakkelijk van elkaar te onderscheiden. Wie het Verkade-album Texel in zijn bezit heeft, moet

1. *Orchis latifolia majalis* (K). 2. *Orchis latifolia junialis* (V).
3. *Orchis maculata* L. 4. *Orchis incarnata* L.

maar eens de plaatjes van Voerman Jr. vergelijken (50 en I). Wat een verschil niet? Voor wien het album niet heeft, geef ik even een schetsje van de beide planten naast elkaar. De heele habitus is anders, maar ook de bloemen. Ja, als de planten zich nu maar steeds tot die twee typen lieten brengen, dan waren we er. Er zijn in ons land evenwel nog drie andere typen van handekenskruiden. Ook *Orchis incarnata*, de Vleeschkleurige orchis, is al lang onderscheiden. 't Is de plant met de kleinste bloempjes. In het album Texel staat er een zeer slechte afbeelding van, waar men niets aan heeft.

De Breedbladige orchis, zooals Voerman Jr. die afbeeldt (fig. 50), bloeit in Mei. Volledig heet de plant daarom *Orchis latifolia majalis*. Wie zich de planten voor den geest kan halen uit onze rietmoerassen (Loosdrechtsche plassen, Westeinderplas enz.) zal weten, dat deze planten duidelijk verschillen van het plaatje van Voerman. Deze rietplanten, zal ik ze maar noemen, bloeien later in Juni. Ze hebben meest ringvormige vlekken op de bladen en de bloemen zijn lichter van kleur. Sipkes wees in ons land het eerst op het verschil tusschen *Orchis latifolia majalis*, de in Mei bloeiende orchis en de planten uit het riet. Deze laatste planten werden door mij genoemd *Orchis latifolia junialis*, de in Juni bloeiende. Van deze laatste geeft de plant in het Februarinumnummer een voorbeeld, al is de plant niet zoo groot en mooi, als ik

wel zou wenschen. Het verschil in habitus tusschen deze laatste plant en de Gevlekte orchis komt het best tot uiting in het aantal bracteeachtige bladen, bladen zonder scheede, boven aan den stengel. De Gevlekte Orchis heeft er minstens drie, de in Juni-bloeiende Riet-orchis twee of één. Ook de lippen zijn duidelijk verschillend. Beter dan uit woorden blijkt dit uit de figuurtjes. Soms komen laatbloeiende ongevlekte planten voor, die den indruk maken van een aparte soort te vormen. Deze laatste planten zijn door den Engelschen botanicus † Dr. Druce Orchis praetermissa genoemd (Vergeten Orchis). Sipkes heeft er indertijd al een goede beschrijving van gegeven: late bloei, ongevlekt, lip vlak en vrij breed.

Alles lijkt zoo heel eenvoudig en het zou ook eenvoudig zijn, als de orchideetjes van deze groep niet zoo uiterst variabel waren. Ook komen waarschijnlijk bastaarden tusschen verschillende soorten voor; daardoor moet men bij het zien van een plant ook wel eens de schouder ophalen.

Wie helpt mij eens aan vindplaatsen van Orchis latifolia uit het Noorden van Noord-Holland en uit Overijssel en Friesland? Komen daar ook de twee vormen van Orchis latifolia voor? Zijn daar dus ook planten met de ringvormige vlekken?

Amsterdam-Z. Turnerstraat 3.

P. VERMEULEN.

DE BLADWESPEN VAN MEIJENDEL, 23^E MEDEDEELING VAN DE COMMISSIE.

Het aantal bladwespen, dat we tot nu toe uit Meijendel kennen is zeer gering, slechts 33 soorten. In de naamlijst van Dr. J. Th. Oudemans zijn 289 soorten genoemd, sedert dien tijd voor zoo ver mij bekend 22 soorten als nieuw voor onze fauna opgegeven, zoodat we van de groep der blad-, hout- en halmwespen in Nederland 311 soorten kennen. Ongetwijfeld zullen nog veel meer soorten in Nederland ontdekt worden, daar ook in mijn verzameling nog verscheidene Nederlandsche soorten staan, die nog niet als inlandsch vermeld zijn. Toch schijnt onze fauna tamelijk goed bekend te zijn, daar Ulbricht uit de omstreken van Krefeld en Dusseldorf 362 soorten kent, Wagner uit de omstreken van Hamburg 365 en Wustnei uit Sleeswijk-Holstein 311 soorten. Vermoedelijk zijn een 400-tal soorten in Nederland te verwachten.

Van de verschillende families die tot de groep der Symphyta (= Chalastogastra) behooren is alleen die der Tenthredinidae of echte bladwespen uit Meijendel bekend. Slechts ongeveer 13 % van de tot nu toe uit Nederland bekende Symphyta zijn tot nu toe in Meijendel gevonden. Het is merkwaardig, dat ondanks deze weinige soorten, toch nog twee soorten en drie variëteiten, die nieuw voor onze fauna zijn, aldaar voorkomen.

De determinatie van de soorten met een § gemerkt is door den onlangs overleden Reverend Morice, den bekenden Engelschen bladwespenspecialist, gecontroleerd.¹⁾ Ik heb in het volgende overzicht het systeem en de namen gebruikt van Dr. E. Enslin in zijn werk „Die Tenthredinoidea Mitteleuropas”. Het systeem dat Dr. Enslin in zijn boek gevolgd heeft, is dat van Konow. Dit is geheel verouderd. We bezitten een veel beter, hoewel nog niet ideaal, in dat van Rohwer, dat hij in 1911 publiceerde. Daar echter de bewerking van Dr. Enslin meestal gevolgd wordt, heb ik me aan zijn boek gehouden.

**Subfamilie: Tenthredininae.

*Tribus: Tenthredinini.

1) § TENTHREDELLA FERRUGINEA Schr. (RUFIVENTRIS F.).

1) Meijendel II; 4, IX, 1923 beteekent: Meijendel blok II, op 4 IX 1923. S = gesleept; P = met de parapluie; V = in de vlucht; Z = gezeefd.